

Gras is om in te liggen, deel 15

John Bruinsma

Linden

In de Flora van Eindhoven komen twee soorten linden voor:

		aantal hokken	lokale frekwentie	landelijke frekwentie
<i>Tilia cordata</i>	Winter linde	9	4	4
<i>Tilia platyphyllos</i>	Zomer linde	1	1	1

(1= uiterst zeldzaam; 4= vrij zeldzaam)

Tot heden zijn beide soorten rond Eindhoven alleen "verwilderd" gevonden: dat wil zeggen in het wild zijn alleen kiemplanten en jonge planten gevonden in de directe omgeving van de aangeplante "moeder"-bomen. Dergelijke jonge planten verdwijnen vaak snel, vooral door afmaaien. Kiemplanten van Linden zijn goed te herkennen aan de gevingerde kiemblaadjes. Van geen enkele andere plant zijn ze zo gevormd.

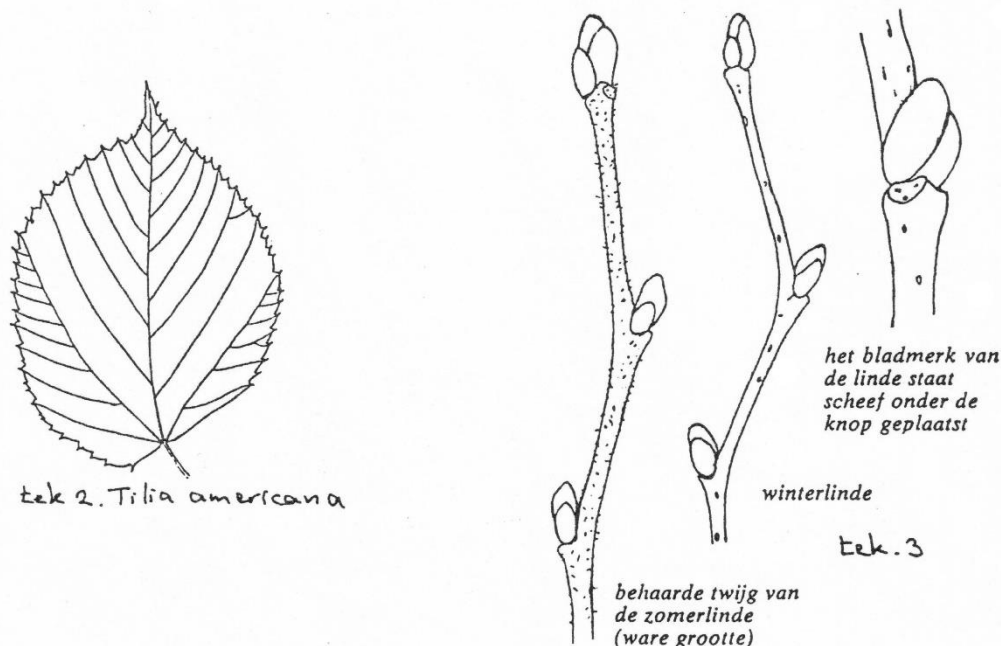
In de Flora van Heukels/Van der Meijden komt nog een derde linde voor: *Tilia x vulgaris*. Dit is een kruising tussen *T. cordata* en *T. platyphyllos*. De Flora beschouwt de kruising niet als "wild", maar neemt hem toch op, omdat hij vaak wordt (werd) aangeplant, ook in bossen.

Deze drie taxa ^{X)} van Linden zijn met behulp van Heukels/Van der Meijden 's zomers goed op naam te brengen. Wie echter de grote Linde in Nuenen wil determineren, komt in de problemen: hij is in alles een Zomerlinde, maar de nootjes zijn ongeribd.

Volgens Bert Maes, dé lindenkenner in Nederland (volgens eigen zeggen kenner in het land der blinden), is er nog één zo'n exemplaar in Nederland: op "Middachten" aan de IJssel en wordt de vorm genoemd voor Hongarije in de jaren '30 door J. Wagner. Volgens Bert was dat een échte lindenkenner.

De Heijmans, Heinsius en Thijssse laat ons met de inheemse Linden een beetje in de steek. Het is namelijk onjuist om *Tilia cordata* en *Tilia platyphyllos* te onderscheiden op bladgrootte. Ze dan ook nog kleinbladige en grootbladige linde te noemen versterkt dat vooroordeel. Wel leuk in "Heijmans" is, dat de

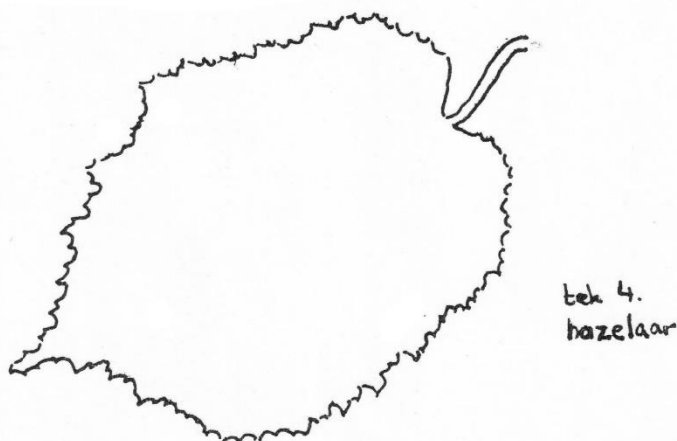
uitheemse, vaak aangeplante linden er ook in staan. Jammer is dan weer, dat de tekening van de Amerikaanse linde onjuist is: die heeft opvallend scheve, weinig hartvormige bladvoet. (tekening 2)

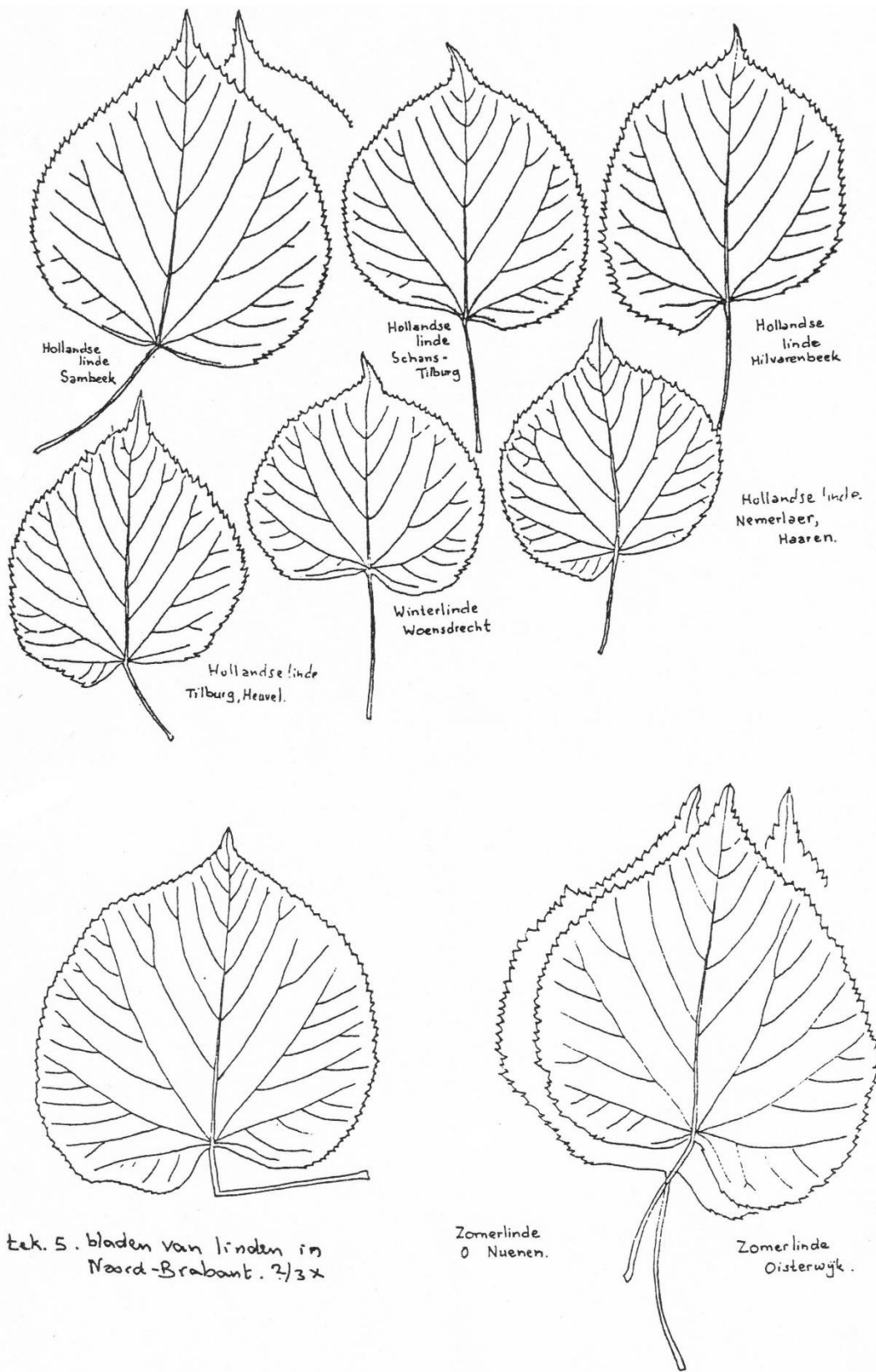
In de winter is de Linde -als geslacht- goed te herkennen aan de regelmatige, koepelvormige kroon met zijtakken die eerst van de stam omhoog gaan en dan gaan overhangen. Sommige exemplaren maken meer wortelopslag dan welke andere boomsoort ook. Verwarring is mogelijk met de Iep die ongeveer hetzelfde regelmatige silhouet heeft en dezelfde ondiep gegroefde schors. Het grootste verschil tussen de Iep en de Linde zit in de knoppen.

Al in silhouet vallen bij de Iep de afstaande, ronde bloemknoppen op. Bij de Linde zijn de knoppen langwerpiger rond en meer aanliggend. Ze staan in twee rijen langs de zig-zaglopende takken. Verwarring is ook wel denkbaar met de Zomereik, maar daarvan zijn de takken en twijgen veel warriger en hoekiger (tekening 3).

Waar Linden in de houtwallen staan, is op het eerste gezicht verwarring met Hazelaar niet denkbeeldig. Beide hebben ongeveer hetzelfde ronde blad met hartvormige voet en spitse punt. Het blad van de hazelaar is veel onregelmatiger dan van de linde. (tekening 4)

In onze regio zijn de Linden vooral cultuurplanten. De grote dorpslinde van Nuenen is al genoemd. Er zijn mooie pleinen met Linden; bijvoorbeeld Oirschot met *Tilia x vulgaris* en Eersel, waar naast *Tilia x vulgaris* zonder besef voor historie *Tilia americana* is aangeplant. Boomen bij Lierop is een mooi voorbeeld van een boeren nederzetting met oude Linden (*Tilia x vulgaris*). Linden worden ook langs wegen en oprijlanen aangeplant. De Lind in Oisterwijk (*Tilia platyphyllos*) is daarvan een mooi voorbeeld. Kent ons lezertje anders oude lindenlanen? Uit het feit dat in Noord-Brabant oude Linden van alle drie taxa staan - dus van voor de tijd dat je een Linde bij de kweker kocht- zou je kunnen afleiden, dat alle drie taxa hier inheems zijn geweest. (tek. 5).

tek. 5. bladen van linden in Noord-Brabant. 2/3 x

In andere streken van Nederland (Zuid-Limburg, Twente, Rijk van Nijmegen) komen Linden nog steeds voor in bossen en houtwallen, als echte wilde planten. Is dat in onze regio ook ergens het geval? Is er ergens een bas of houtwal waarin de linde voorkomt? De grootste kans om zoiets te vinden is niet op de pure zandgrond, maar op iets betere grond, bij voorbeeld aan de rand van een beekdal. Alle meldingen -ook twijfelgevallen- zijn welkom!

^{x)} taxa, enkelvoud taxon= eenheid in de (planten)-systematiek. Laat in het midden op welk niveau (soorten, ondersoorten, variëteiten, families, enz.) je de groepen planten indeelt.

Met dank aan Bert Maes.

John Bruinsma

Naast de in deze rubriek veel geciteerde literatuur: beide Nederland de flora's, de Flora van Eindhoven 1988 en de Standaardlijst van de Nederlandse flora, is gebruik gemaakt van:

- B.K. Boom: Nederlandse dendrologie, Wageningen, 3e druk 1949 (o.a. tekening 2). _
- W. de Herder en C. van Veen: Bomen in de winter, Zomer en Keunig, Ede 1980 (o.a. tek. 3).
- Bert Maes: De lindeboom in Brabant: Monumenten 3/4 1989, pag.14-19.
- F.M. Muller: Seedlings of the Nort-western European lowland, Den Haag, Boston, Wageningen, 1978, (o.a. tek. 1).
- Sam Segal: Knappentabel, 6e druk, b, c, k, n.j.n. 1971